

گزارش آلودگی به بذر علوفه (**Grass seed contamination**) در لاشه گوسفند کشتاری در کشتارگاه دام شهرستان بزم
حجت الله جعفری، دکترای عمومی دامپزشکی، معاون دامپزشکی شهرستان بزم، اداره کل دامپزشکی استان کرمان

پست الکترونیکی: hjveterinary@yahoo.com

زهره وکیلی، دکترای عمومی دامپزشکی، کارشناس اداره کل دامپزشکی استان کرمان، اداره کل دامپزشکی استان کرمان

پست الکترونیکی: zohrevakili1363@gmail.com

مقدمه:

نفوذ تخم علوفه به پوست گوسفندان جوان و به خصوص بره ها یک وضعیت اقتصادی مهمی محسوب می شود که برای پرورش دهندگان گوسفند در کشورهای نظیر کشورهای آفریقایی و استرالیا که پوشش گیاهی با فرارسیدن تابستان خشک می شود جا افتاده است. بروز آن با فصل و برحسب نوع پوشش گیاهی موجود فرق می کند. از این قرار در فصول خوب، هم بلند و هم فراوان است و این علوفه ها تخم های گوناگون دارند. جمع آوری خوب این علوفه از بوجود آوردن بذر آنها جلوگیری کرده و بنابراین مشکل را کمتر می کند (اوحدی نیا، ۱۳۷۸:۳۸۲-۳۸۰).

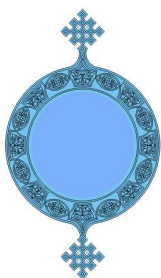
Great brome یک گونه علف سالانه است که به طور گسترده در خاک های شنی جنوب استرالیا پراکنده شده است. دانه ها می توانند گوسفند را از طریق نفوذ به چشم ها، دهان، پاها و پوست آلوده کرده و به آنها آسیب برسانند

Bromus rigidus یکی دیگر از گونه های گیاهی رایج می باشد که با عملکردی مشابه گونه اشاره شده در موارد رفاهی حیوانات نقش دارد (Anne Colins. Rural solutions SA ۱-۴۲:۲۰۱۳)
همچنین گیاه شمعدان معطر و علوفه جو مشعل زیادی را در نواحی علوفه خیز به وجود می آورند. بذرهای ذکر شده سبب از دست دادن وضعیت خوب بدن و خلل در صادرات گوشت می شوند و در این ارتباط توقف عملیات کشتاری را در نواحی درگیر موجب می شوند.

بذور مسلح به نوک های تیز که غالباً خاردار می باشند، در پوست فرو رفته و به وسیله حرکات بدن که در پیشرفت آنها به داخل بدن کمک می کند در قسمت نسوج زیرپوستی معمولاً جایگزین می شوند اگرچه تعداد بذور نفوذ کننده ممکن است خیلی زیاد باشند و در هر سانتی متر مربع تعداد زیادی بذور جمع شوند اما لازم است یادآور شود که بذور معمولاً هیچ گونه واکنش موضعی در خود پوست ایجاد نمی کنند. اگرچه ممکن است ریزش و پخش شدن قابل ملاحظه خون و سرم به داخل نسوج زیر پوستی صورت گیرد. در بعضی موارد بذور اختصاصی ممکن است واکنش های زیادی را به وجود آورند که احتمالاً به علت نفوذ عفونت های ثانویه است. به عنوان یک قاعده کلی، بذور علوفه که دارای رنگ قهوه ای هستند و ۱۲ میلی متر و یا بیشتر ارتفاع دارند و به طور موازی (هم راستا) نسبت به سطح پوست با کمترین واکنش التهابی قرار می گیرند و فقط آنهایی که کهنه هستند با تشکیل آبسه همراه می باشند، در این مرحله عقده لنفاوی ناحیه ای بزرگ شده و ادماتوز هستند (اوحدی نیا، ۱۳۷۸:۳۸۲-۳۸۰).

شرح گزارش:

در مرداد ماه سال ۱۴۰۱ در کشتارگاه دام بزم (استان کرمان) طی بازرسی به عمل آمده خط کشتار دام سبک (گوسفند و بز)، یک مورد لاشه گوسفندی با میزان بالا آلوده به بذور علوفه (**Grass seed contamination**) مشاهده گردید که میزان آلودگی با نسبت بالایی در قسمت های پایینی شکم و تاحد کمی دیواره شکم مشاهده گردید.

سازمان بهداشت و آموزش پزشکی

سلام و سلامتی

لاشه گوسفندی آلوده به بذور فه (Grass seed contamination) در شتارگاه دام شهرستان بزم

لاشه گوسفندی آلوده بذور علوفه (Grass seed contamination) در شتارگاه دام شهرستان بزم

بحث و نتیجه گیری:

آلودگی با بذور لوفه (Grass seed contamination) به ویژه در گوسفندان جوان شدید است و منجر به تلفات ولید در مزرعه به دلیل کاهش وزن زنده دام می شود. آلودگی پشم و پوست دام و همچنین در گاو باعث کاهش بازده ولید کننده می شود. این موضوع یک مسأله مهم در سلامت و رفاه حیوانات تلقی می شود که باعث نگرانی قابل اهمیتی از جمله تشکیل آبنه در اثر نفوذ بذور، هجوم مگس ها و کاهش تحرک دام می شود که به مصرف خوراک و آب تأثیر می گذارد (J mason and K Behrendt, ۲۰۰۹:۹۴-۹۶). در ایران گزارش مستند محدودی از این نوع آلودگی از کشتارگاه ها انجام پذیرفته است و از دیگر کشورها نیز مقالات و مطالعات بیشتر در خصوص جنبه مدیریتی و پیشگیرانه در این خصوص انجام پذیرفته است.

سازمان دامپزشکی کشور
سلام و سلامتی

در مطالعه ای که توسط P.le Roux در منطقه ردوزینا (کشور زیمباوه کنونی) از مارس ۱۹۷۱ تا آگوست ۱۹۷۲ انجام پذیرفت میزان درصد حذف لاشه ها به دلیل این آلودگی در چهار ناحیه بررسی شد و میزان آلودگی سه و هفده صدم درصد محاسبه گردید (P.le Roux ۴۳-۳۹:۱۹۷۴).

ا توجه به سوء اثرات این ضایعه بر راندمان تولید و مسائلی رفاهی دام زنده و همچنین آلودگی های لاشه گوشت استحصالی دامها در کشتارگاه ها می طلبد مطالعه علمی و جامعی در خصوص میزان شیوع این بیماری در مناطق با پوشش گیاهان دخیل در این عارضه انجام پذیرد و درخصوص راه های کنترل و رفع این نوع آلودگی راهکارهای علمی و اجرایی تدوین شود.

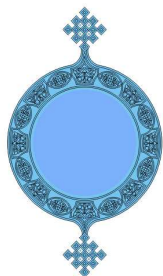
منابع مورد استفاده :

۱- تالیف دکتر حسن اوحدی نیا (۱۳۷۸) " کتاب بازرسی و بهداشت گوشت " انتشارات علم و قلم، چاپ اول صفحه ۳۸۲ تا ۳۸۰.

۲-Anne Colins .Rural solutions SA (۲۰۱۳) **"winning against seeds- Management tools for your sheep enterprise"**, Published by Meat and Live stock Australia Ltd, ۲۰۰۴ ISBN ۱ ۷۴۰۳۶ ۵۷۸X page ۱-۴۲.

۳-P.le Roux (۱۹۷۴) **"Some observation on the effect of grass-seed penetration on the growth and carcass quality of weaner lambs"** Journal of Animal. science, No.۴, ۳۹-۴۳.

۴- J mason and K Behrendt (۲۰۰۹) **"Produce dealing with problem pasture species that cause seed contamination and production losses in lamb production systems"** Proceeding of the ۲۴th annual conference of the grassland society of NSW page ۹۴-۹۶.

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

سلام و سلامتی